

FDP stawia żądania: koniec koalicji w RFN?

Kamil Frymark

31 października minister finansów i przewodniczący FDP Christian Lindner przedstawił katalog postulatów dotyczących ratowania niemieckiej gospodarki. Do najważniejszych żądań zawartych w zaprezentowanym dokumencie należą: obniżka podatków dla małych i średnich przedsiębiorstw, przesunięcie terminu osiągnięcia przez RFN neutralności klimatycznej z 2045 na 2050 r., liberalizacja rynku pracy oraz dążenie do podniesienia wieku emerytalnego (zob. Aneks).

Na 6 listopada zaplanowano spotkanie przedstawicieli obecnej koalicji (m.in. w sprawie planów FDP), które może się dla niej okazać „rozmową ostatniej szansy”.

Dokument stanowi de facto manifest wyborczy liberałów, a większość zapisanych w nim postulatów jest niezgodna z ustaleniami umowy koalicyjnej i bezpośrednio uderza w program SPD i Zielonych. Znaczące ustępstwa na rzecz FDP ze strony obu tych ugrupowań osłabiłyby ich szanse w zaplanowanych na 28 września 2025 r. wyborach do Bundestagu. Presja ze strony liberałów wynika z niskiego poparcia w sondażach i obawy o nieprzekroczenie progu wyborczego (w badaniach FDP uzyskuje 4%, prowadzi CDU/CSU – 32%, przed AfD – 18%, SPD – 15%, Zielonymi – 10% i BSW – 8%).

Komentarz

- **Publikacja dokumentu to kolejna odsłona toczącego się od wielu miesięcy kryzysu w koalicji.** Swoje postulaty dotyczące polityki gospodarczej przedstawił 23 października także wicekanclerz Robert Habeck (Zieloni) – miały one jednak bardziej kompromisowy charakter. Żądania FDP mają nasilić presję na koalicjantów w trwających negocjacjach budżetowych (głosowanie zaplanowano na koniec listopada). FDP opowiada się w nich m.in. za większymi oszczędnościami ze strony ministerstw kierowanych przez SPD i Zielonych (zob. [Niemcy: kompromis budżetowy na przetrwanie](#)).
- **W przypadku fiaska negocjacji nie można wykluczyć przyspieszonych wyborów.** Odrzucenie postulatów liberałów może posłużyć jako pretekst do zerwania koalicji przez FDP. Opublikowanie manifestu przez Lindnera ma zachować konsolidację w partii i przygotować ją programowo na ewentualne wcześniejsze wybory, które w optyce FDP dają nadzieję na ograniczenie spadku poparcia w sondażach.
- **SPD i Zieloni dążą do utrzymania koalicji.** Na ich postawę wpływają przede wszystkim większa zbieżność programowa obu ugrupowań, nieprzygotowanie struktur partyjnych do wyborów oraz kalkulacja kanclerza Olafa Scholza. Przedwczesne rozwiązanie koalicji będzie jego osobistą porażką i może przekreślić jego szanse na reelekcję jako kanclerza.

Scholz uważa, że wbrew rekordowej niepopularności w następnych miesiącach będzie w stanie odwrócić niekorzystne nastroje społeczne. Wiele zależy również od wyniku wyborów prezydenckich w USA. W przypadku zwycięstwa Donalda Trumpa prawdopodobieństwo przetrwania koalicji wzrośnie. Rząd będzie wówczas dowodził, że dla dobra stabilności państwa zachowa koalicję w dotychczasowym kształcie. Jeśli jednak dojdzie do jej rozpadu, to presja na kanclerza może okazać się zbyt duża, aby mógł on utrzymać się przy władzy z rządem mniejszościowym.

- **Niemiecka konstytucja wzmacnia stabilność rządów, a zmiana kanclerza możliwa jest de facto w dwóch przypadkach.** Pierwszy występuje, gdy szef rządu zawnioskuje o wotum zaufania, które wymaga uzyskania bezwzględnej większości głosów. Jeśli kanclerz jej nie zdobędzie, wówczas ma prawo zwrócić się do prezydenta o rozwiązanie Bundestagu. Prezydent może, ale nie musi się na to zgodzić. Jeśli przychyli się do wniosku, to nowe wybory muszą się odbyć w ciągu 60 dni. Z tej procedury skorzystali Helmut Kohl w 1982 r. oraz Gerhard Schröder w 2005 r. Druga możliwość zmiany kanclerza to konstruktywne wotum nieufności. W obecnym Bundestagu nie ma w praktyce większości dla takiego wniosku. Niemieckie media spekulują, że ewentualne przyspieszone wybory mogłyby się odbyć 9 marca – w tydzień po wyborach landowych w Hamburgu. Sondaże wskazują zaś, że 54% Niemców chciałoby wcześniejszych wyborów.

ANEKS. Główne postulaty FDP

Podatki:

- obniżenie podatku korporacyjnego do docelowego poziomu 25%, początkowa redukcja o 2 p.p. w 2025 r.;
- stopniowe zniesienie podatku solidarnościowego – początkowa obniżka o 2,5 p.p. w 2025 r. i odstąpienie od niego w 2027 r. (to podatek wprowadzony w RFN w 1991 r., pierwotnie mający finansować koszty zjednoczenia Niemiec i ich udziału w wojnie w Zatoce Perskiej; aktualnie w większości zniesiony, lecz nadal obowiązuje osoby o najwyższych dochodach i część przedsiębiorstw).

Ograniczenie biurokracji:

- trzyletnie moratorium na nowe regulacje, aby zmniejszyć obciążenia biurokratyczne dla firm;
- redukcja wynikających z Zielonego Ładu obowiązków raportowych do UE.

Polityka klimatyczna:

- przesunięcie terminu osiągnięcia przez RFN neutralności klimatycznej z 2045 na 2050 r.;
- rezygnacja z krajowych celów klimatycznych i powiązanie ich z europejskimi;
- wycofanie części subsydiów na energię odnawialną i rewizja planów rozbudowy sieci elektroenergetycznych.

Reforma rynku pracy i świadczeń socjalnych:

- obniżenie poziomu świadczeń socjalnych dla części uchodźców;
- uelastycznienie przepisów o czasie pracy – tygodniowa (zamiast dziennej) norma maksymalnego czasu pracy.

Reforma emerytalna i składek na ubezpieczenia społeczne:

- wprowadzenie elastycznego wieku emerytalnego z opcją wcześniejszego lub późniejszego przejścia na emeryturę;
- ograniczenie wzrostu składek na ubezpieczenia społeczne, aby uniknąć nadmiernego obciążenia młodszych pokoleń.

Na podstawie: *Wirtschaftswende Deutschland – Konzept für Wachstum und Generationengerechtigkeit* (Przełom gospodarczy Niemiec – Koncepcja wzrostu i sprawiedliwości międzypokoleniowej), Federalne Ministerstwo Finansów.